

**СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА,
СЕЗОНА 2024/2025
(4-та недела, до 26.01.2025)**

НЕДЕЛНИ ПОДАТОЦИ

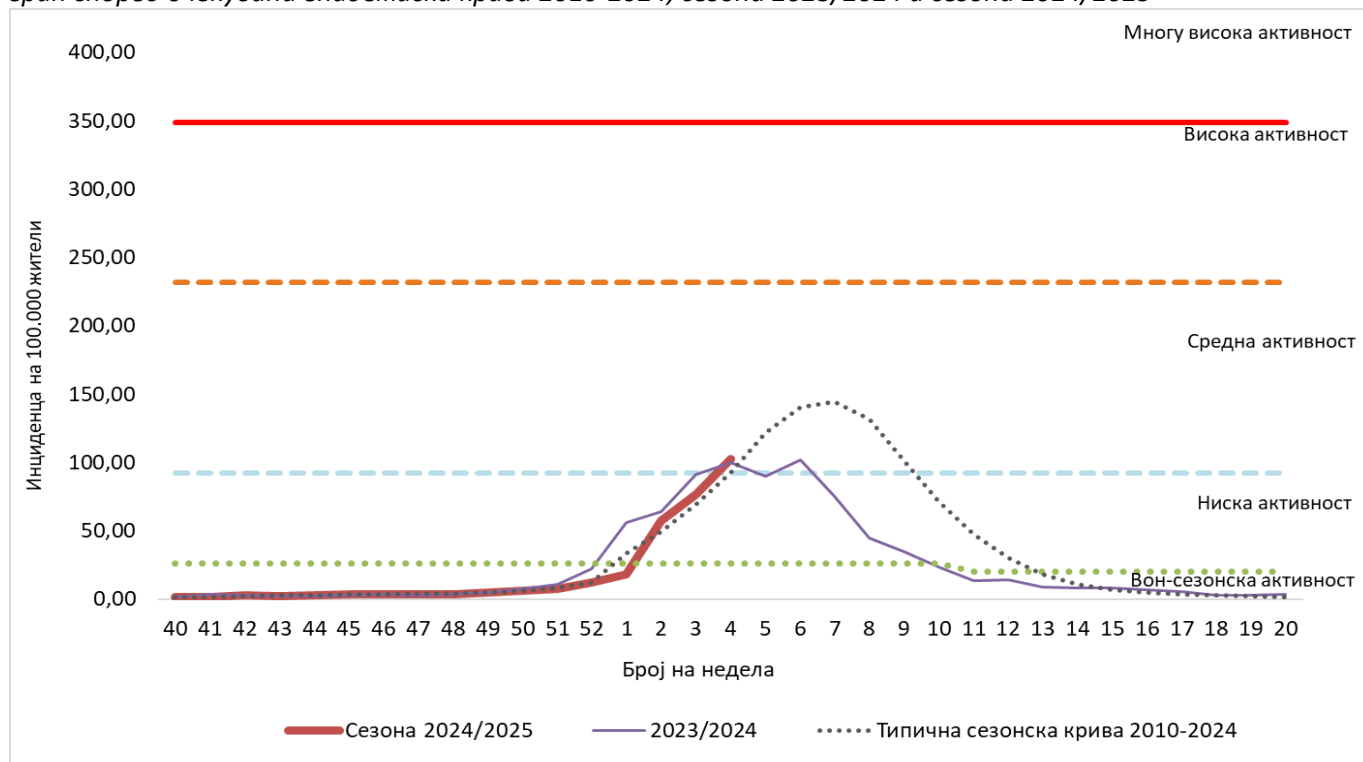
Епидемиолошки надзор

Во текот на **4-та недела** од 2025 година (20-26.01.2025), во Република Северна Македонија се пријавени **1.878 ($I=102,3/100.000$)** случај на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип, за 33,0% повеќе во споредба со претходната недела ($n=1.412$).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 4-та недела од минатата сезона ($n=1.834$) е зголемен за 2,4%, а во споредба со бројот за 4-та недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 14 сезони) ($n=1.705$), зголемен е за 10,2% (Графикон 1).

Пријавената инциденца е над неделната граница на средна активност на вирусот на грип ($I=92,52/100.000$) (Графикон 1).

Графикон 1. Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболениите од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2024, сезона 2023/2024 и сезона 2024/2025

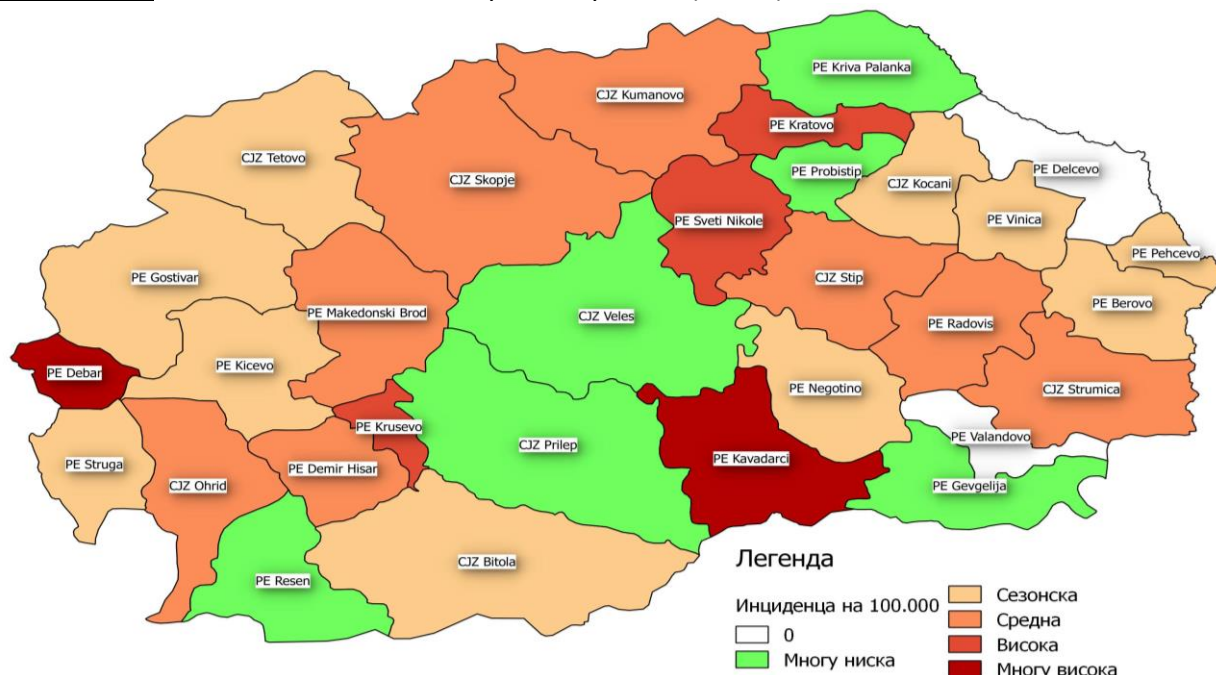

Во однос на возрасната дистрибуција, 1.066 лица се на возраст од 15-64 години, 349 кај деца на возраст од 5-14 години, 325 кај деца на возраст од 0-4 години и 138 се регистрирани кај лица на возраст над 65 години. Највисока инциденца ($336,7/100.000$) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години, а кај децата од 5-14 години инциденцата изнесува $162,5/100.00$.

Заболениите се пријавени од 29 ЦЈЗ/ПЕ, Скопје – 581, Кавадарци – 219, Куманово – 167, Струмица – 162, Штип – 106, а во останатите, бројот на заболени е ≤ 100 .

Во 6 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, во 10 – сезонска, во 8 – средна, во три (Крушево, Свети Николе, Кратово) – висока, а во две (Кавадарци, Дебар) – многу висока активност на вирусот на грип (Картограм 1).

Картограм 1. Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 4-та недела 2025

Сентинел надзор над САРИ

Од сентинел местата кои учествуваат, во 4-та недела пријавени се вкупно 67 САРИ случаи, од сентинел САРИ местата во Скопје и Штип. Најголем број на САРИ случаи ($n=37$; 55,2%), се пријавени од Клиника за детски болести - Скопје. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи ($n=30$; 44,8%) се пријавени од возрасната група од 0-4 година.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 240, а едно дете од Клиника за детски болести е примено на интензивна нега. Од сите приеми, 27,9% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 63,6% се бележи кај возрасната група од 15-29 години.

Вирусолошки надзор (рутински+САРИ надзор)

Во текот на 4-тата извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 103 материјали од рутинскиот ($n=72$) и сентинел САРИ ($n=31$) надзорот за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за Influenza, SARS-CoV-2 и/или RSV.

Од вкупно тестираните материјали, детектирани се 44 позитивни примероци за грип - во 24 примероци докажано е присуство на Influenza A(H3), во 7 примероци Influenza A(H1)pdm09, во 3 примероци Influenza A – несубтипизиран и во 10 примероци Influenza B/Victoria.

Во тестираните примероци не е докажан SARS-CoV-2.

Од доставените материјали, 14 се тестирани на респираторен синцицијален вирус (RSV), а во 3 од нив е потврден, еден RSV-A и два RSV-B.

Кај едно лице е регистрирана коинфекција на Influenza A(H1)pdm09 и RSV-B, а кај едно лице се регистрирани Influenza A(H3) и Influenza B/Victoria истовремено.

КУМУЛАТИВНИ ПОДАТОЦИ

Епидемиолошки надзор

Во сезоната 2024/2025 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува **5.698 (I=310,2/100.000)**.

Во споредба со истиот период од минатата сезона (n=7.009), бројот на пријавени случаи е намален за 18,7%, а во однос на моделот од последните 14 сезони (n=5.566) се регистрира зголемување од 2,4%.

Кумулативно, заболениите се пријавени од дваесет и девет ЦЈЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица (n=1.417) се регистрира на територијата на Скопје, додека највисока кумулативна инциденца (2.686,6/100.000) е регистрирана на територијата на Дебар (n=514). *(Табела 1 во Прилог)*

Во однос на дистрибуцијата на заболениите по возрастни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрастната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 3.385 случаи (59,4%), а највисока инциденца (748,0/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=722). *(Табела 1 во Прилог)*

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци *(Табела 1 во Прилог)*:

- октомври – 195 случаи или 3,4%
- ноември – 259 случаи или 4,5%
- декември – 570 случаи или 10,0%
- јануари – 4.674 случаи или 82,1%

Во досегашниот тек на сезоната на грип, не се регистрирани починати лица асоцирани со грип.

Сентинел надзор над САРИ

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции) надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за инфективни болести и фебрилни состојби, УК за детски болести, УК за Пулмоалергологија, ГОБ 8-ми Септември и УК за респираторни заболувања кај деца - Козле) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Кумулативно, од сентинел местата кои учествуваат, пријавени се вкупно 459 САРИ случаи, од кои 11 лица се пријавени на интензивна нега. Најголем број на САРИ случаи (n=163; 35,5%), се пријавени од надзорното место УК за респираторни заболувања кај деца - Козле. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=204; 44,4%) се пријавени од возрастната група од 0-4 година.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 3.902. Од сите приеми, 11,8% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 15,8% се бележи кај возрастната група од 30-64 години.

Нема регистрирани смртни случаи пријавени од САРИ местата во текот на сезоната 2024/2025.

Вирусолошки надзор (рутински+САПИ надзор)

Од почетокот на сезоната 2024/2025, заклучно со 4-та недела/2025, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 468 материјали од рутинскиот (n=232) и сентинел САПИ (n=236) надзорот. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус, SARS-CoV-2 и/или RSV.

Детектирани се 103 позитивни случаи на грип. (Табела 1)

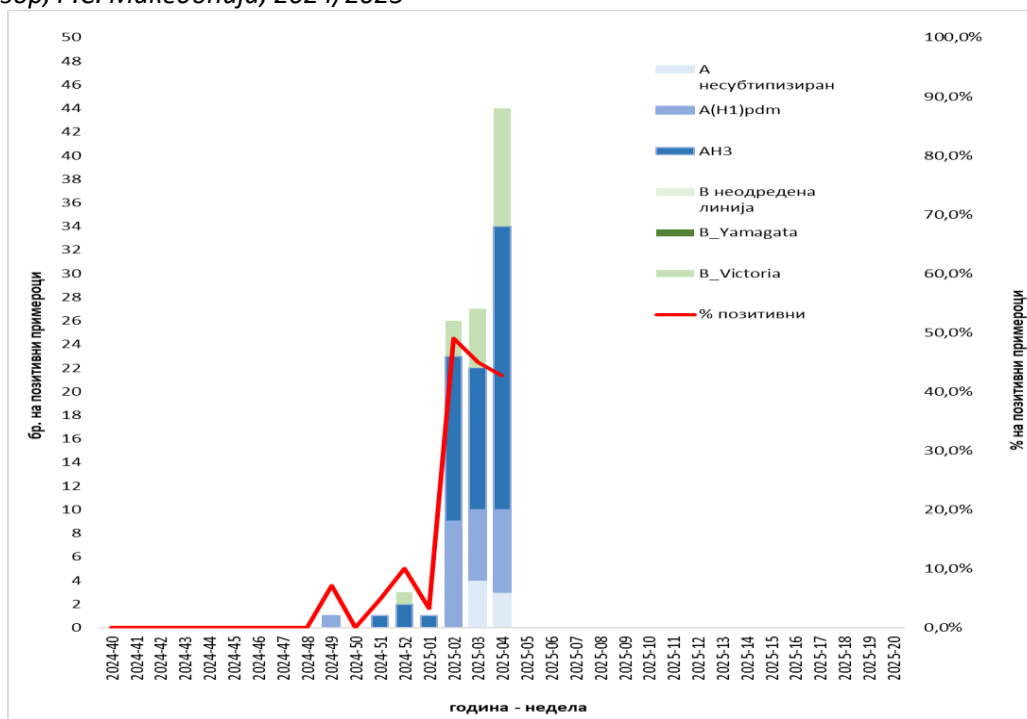
Регистрирани се 3 позитивни случаи на SARS-CoV-2. (Табела 1)

Дополнително, регистрирани се 27 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV). (Табела 1)

Табела 1. Дистрибуција бројот и процентот на позитивни материјали од рутинскиот и сентинел надзор по потекло и вкупно, Р. С. Македонија, 2024/2025

Тип и субтип на вирус	Потекло		Сезона 2024/25	
	рутински	Сентинел САПИ	број	%
Influenza A	43	41	84	82,4%
Influenza A/H1pdm	7	16	23	27,4%
Influenza A/H3	32	22	54	64,3%
несубтипизирани Influenza A вируси	4	3	7	8,3%
Influenza B	12	7	19	18,4%
Influenza B Victoria	12	7	19	100,0%
Influenza B – неодредена линија	0	0	0	0%
SARS-CoV-2	1	2	3	-
RSV	5	22	27	-
RSV-A	4	14	18	66,7%
RSV-B	1	8	9	33,3%

Графикон 2. Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2024/2025

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува зголемување на бројот на заболувања слични на грип, кој е над неделната граница за средна активност.

Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има широка географска активност на вирусот на грип. Процентот на позитивност е над границата од 10% три недели со ред.

Согласно овие податоци, Р.С. Македонија има среден интензитет на вирусот на грип.

ОПШТИ МЕРКИ НА ПРЕВЕНЦИЈА

*Извор: <https://sezonskigrip.mk/>

Општите мерки за заштита од грип се насочени кон сите акутни респираторни заболувања и може да се од голема корист, особено ако се применуваат во текот на целиот зимски период:

- Да се избегнува собирање и престој во простории каде престојуваат повеќе луѓе, особено да се избегнува близок контакт со луѓе кои се болни или сомнителни – кашлаат, киваат, имаат покачена телесна температура.
- Често да се мијат рацете со вода и сапун или дезинфекционо средство.
- Да се загреваат просториите за престој и често да се проветруваат.
- Препорачливо е топло, слоевито облекување, топли бањи.
- Да се пијат топли напатоци (чаеви и супи), овошни цедени сокови, вода со лимон.
- Да се земаат свежи продукти богати со витамини и минерали, најдобро овошје и зеленчук кои му се неопходни на организмот. Особено се пожелни продукти богати со витамин Ц (цитрони, лимони, портокали). Доколку не се располага секогаш со свежи прехранбени продукти, може да се користат и мултивитамински напатоци и препарати.
- Практикување здрав начин на живот и навики, вклучително добар сон и одмор, здрава храна, одржувајте физичка и психичка активност, намалете го стресот.

Силниот имунитет ќе ви помогне да останете здрави или полесно да се справите со грипот и заболувањата слични на грип. Сепак, дури и да сте совршено здрави и да имате силен имунитет, може да заболите од грип или заболување слично на грип.

Што доколку се разболите од грип?

Следете ги следните препораки:

- Останете дома и не одете на работа, во училиште или на места каде има многу луѓе.
- Одморајте се и земајте многу течности и лесна храна.
- Избегнувајте блиски контакти со лицата со кои живеете, не примајте посети додека сте болни.
- Покријте го носот и устата со шамивче при кашлање и кивање. По употреба, фрлете ги во корпа за отпадоци.
- Носете заштитна маска кога контактирате со своите блиски во домот, кога кашлате и кивате.
- Практикувајте често и темелно миење на раце со топла вода и сапун.
- Користете влажни марамчиња кои содржат алкохол или средство за дезинфекција на рацете.
- Избегнувајте допирање на очите, носот и устата со раце.
- Често проветрувајте ја просторијата каде престојувате додека сте болни.
- Одржувајте ја чиста вашата околина – предмети, површини со средства за хигиена на домот.
- Ако сте над 65 години или имате хронични заболувања, или доколку симптомите на болеста се влошуваат или траат повеќе денови – побарајте лекарска помош.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
 - Деца на возраст од 6-59 месеци
 - Лица постари од 6 месеци со хронични болести
 - Бремени жени, и
 - Здравствени работници.
- ❖ За сезоната 2024/2025, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 70.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 10.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for International Vaccine Initiatives).

На 21.10.2024 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Вакцинацијата на здравствените работници ќе се спроведува во Институтот за јавно здравје. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk.

Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 70.440 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.

- ❖ Дополнителни 2.600 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.
- Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 1.917 лица.

Заклучно со 4-та недела, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 72.357 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: <https://erviss.org/>

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 3-та недела 2025 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболувања слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над основните нивоа во 26 од 30 земји и области на Европскиот регион на СЗО.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, позитивноста и бројот на случаи на грип остануваат високи. Процентот на позитивност за случаите на грип од САРИ продолжи да се зголемува, при што постарите возрасни се најпогодената возрасна група. Значително се зголемени хоспитализациите за грип. Influenza A(H1)pdm09 е доминантен подтип во регионот.
- Позитивноста на RSV останува умерена на регионално ниво.
- Активноста на SARS-CoV-2 останува ниска на регионално ниво, со одредени варијации на ниво на земји.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza A (70%) - A(H1)pdm09 (67%) и A(H3) (33%).
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САРИ надзорот:
 - Процентот на детекција на вирусот на грип е 27% во споредба со 25% во претходната недела. Просечната позитивност беше 24% (опсег: 0-47%).
 - Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел САРИ за изминатата недела беа Influenza A (86%) - A(H1)pdm09 (85%) и A(H3) (15%).
 - Позитивноста за SARS-CoV-2 е 2% во споредба со 2% претходната недела. Просечната позитивност беше 0% (опсег: 0–10%).
 - Позитивноста за RSV е 11% во споредба со 10% во претходната недела. Просечната стапка на позитивност беше 9% (опсег: 0-20%).

Од 34 земји кои известуваат за интензитет на грип: 23 пријавиле среден или поголем интензитет.

Од 33 земји кои известуваат за географската распространетост на грипот: 28 пријавиле регионална или широко распространета распространетост.

**Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје**